

Arhitectura

Noua normalitate a mediului construit

Atenție la ce ne dorim, s-ar putea să se întâmple!

dr.arh. Șerban Țigănaș

dr. arh. Șerban Țigănaș

Ne întrebăm cu toții ce urmează, cum va fi după această fără precedent și încă neterminată criză complexă? Toate domeniile vieții individuale și sociale sunt afectate. Ne întrebăm cât timp vom mai fi influențați de măsuri și riscuri și când ne vom întoarce la viața fără acestea? Bineînțeles că o altă întrebare care derivă de aici este dacă ne vom întoarce, sau dacă vom fi confrunțați cu mutații definitive cu care vom trăi în continuare? Această a doua formulă, mi se pare cea mai posibilă, în sensul în care multe aspecte ale vieții nu se vor mai derula "ca înainte".

Care vor fi acestea, cum se va ajunge la un echilibru acceptat, aceasta este întrebarea. Conceptul care se referă la această stare din viitor este preluat și folosit ca "noua normalitate". Cum va fi și cum vom ajunge la noua normalitate în ceea ce privește mediul construit, cel despre care vorbim în paginile acestei reviste, este subiectul pe care îl dezvolt în continuare.

■ **Noi arhitecții, împreună cu toți ceilalți din sectorul construcțiilor, simțim că urmează o perioadă în care vom fi provocați serios să ne aducem creativ contribuția la aceste schimbări, către o nouă normalitate.**

Discuțiile despre noua normalitate sunt foarte intense acolo unde riscurile au fost cele mai mari și unde măsurile au fost, în consecință, cele mai radicale.

Educația a fost complet trimisă în on-line. Sănătatea s-a concentrat pe pandemie și a anulat sau amânat tot ce nu era urgent. Instituțiile pentru copii s-au închis, iar cele pentru vârstnici s-au izolat față de lumea exterioară.

Instituțiile publice au trecut la comunicarea la distanță, demonstrând destul de bine că mult propusa digitalizare este posibilă, dar depinde de voința de implementare.

Turismul și transporturile internaționale au fost lovite total, dar sunt și extrem de stimulate să găsească și să adopte cât mai repede măsurile care se impun, pentru că altfel sunt sortite falimentului.

Comerțul și serviciile ne arată, din nou, că există diferențe mari între diferite ramuri, distinguând între necesitățile zilnice și curente și consumul de dragul consumului. Locurile de muncă din sectorul privat au remarcat reziliența acestuia, multe afaceri adaptându-se rezonabil la telemuncă, iar unele chiar prosperând. Cultura și entertainmentul au fost supuse șocului abandonării marilor festivaluri și concentrării de public, cu care se obișnuiseră, dar fiind sectorul creativ, au fost de asemenea stimulate și au trecut rapid la soluții pe bază de tehnologie informatică.

Locuințele ne-au pus pe toți pe gânduri. Demonstrându-ne că ele sunt ultima redută, ne-au adus în fața inevitabilei evaluări: ne asigură locuința în care trăim condițiile pentru a sta acasă pe termen lung? Putem trăi, lucra, învăța și relaxa bine sau rezonabil, împreună cu familia sau cei cu care împărțim spațiul, acasă? Pentru unii răspunsul a fost favorabil sau satisfăcător, dar pentru alții a fost, din păcate, demonstrația că locuiesc sub limita confortului necesar unei vieți normale.

Pe lângă toate acestea reapar din nou întrebări recurente legate de nevoia de spațiu

■ **Toate sălile de așteptare vor trebui reorganizate astfel încât capacitatea lor să fie cunoscută, afișată și respectată.**

public, de mobilitate urbană bazată pe transport în comun și este chestionat din nou rolul autoturismului, care este o fortăreață personală și de familie, în sine.

Această enumerare incompletă a aspectelor vieții legate de spațiile necesare ne arată complexitatea problemelor. Ne mai arată cum felul în care construim și folosim spațiile depinde de reguli, norme și obiceiuri, care generează comportamente și care sunt supuse schimbărilor incrementale, sau uneori radicale.

După o perioadă scurtă, de doar două luni, resimțită însă ca foarte lungă, noua normalitate a fost mediul virtual cu toate ramificațiile sale, internetul, telecomunicațiile și livrările la domiciliu. Spațiile s-au supus adaptării doar acolo unde au migrat activitățile, pentru că majoritatea lor au fost abandonate. O parte din spații au suferit presiunea adaptării pentru a deveni fie capacități spitalicești, fie cazare în regim de carantină.

A început construcția noii normalități

Părăsind starea de urgență, dar păstrând măsurile de distanțare, a început adaptarea, sau mai corect construcția noii normalități.

Cum va fi aceasta? Putem împărți discuția pe

mai multe paliere: spațiile existente, cele nou construite și orașul, cu legăturile între spații. Să ne gândim mai întâi la ceea ce există. Prima fază a afectării mediului construit este fără îndoială folosința clădirilor existente și transformarea eventuală a unora dintre acestea. Este nevoie de mai mult spațiu pentru fiecare persoană. Nu trebuie să folosim simultan spațiile comune. Problema apare la capacitățile spațiilor de așteptare, atât interioare, dar și exterioare, pentru cei care nu pot intra imediat, pentru că ascensoarele nu mai pot funcționa ca o cutie de conserve și pentru că există controale de temperatură sau drept de acces în construcții, care necesită timp suplimentar. Coadă, rândul, înghesuiala nu mai pot fi acceptate în forma cu care am fost obișnuiți sau dezobișnuiți. Disconfortul fizic nu mai este dat doar de atingere, ci și de apropierea celorlalți. Toate sălile de așteptare vor trebui reorganizate astfel încât capacitatea lor să fie cunoscută, afișată și respectată. Nu exclud afișarea la intrarea în magazin, expoziție, aeroport sau restaurant a numărului maxim de persoane care pot fi acolo simultan și controlul acestui număr, eventual pe săli. Nu exclud amplasarea de mijloace vizuale, dinamice, afișaje electronice, care ne arată câți oameni sunt sau câți mai pot intra, cu verde, sau cu roșu că s-a atins capacitatea maximă și trebuie să așteptăm afară. Spațiile exterioare din proximitate vor fi amenajate pentru așteptare, cu locuri de ședere și copertine pentru vreme rea, sau eventual cu încălzitoare.

E posibil ca și parcările pentru vizitatori și clienți să beneficieze de un regim special, să fie mai mult dedicate acestora decât personalului angajat și să apară aplicații pentru telefoane prin care să facem check-in și să ne așteptăm numărul de ordine, pentru a intra, stând în vehicul, ascultând muzică sau consultând stocul de produse al

■ Spațiile exterioare din proximitate vor fi amenajate pentru așteptare, cu locuri de ședere și copertine pentru vreme rea, sau eventual cu încălzitoare.

furnizorului pe care îl vom vizita în curând. Angajații nu vor mai fi înghesuiți în spații prea mici, pentru a economisi chiria. Studenții nu vor mai suprapopula camerele de cămin, iar elevii și studenții vor trebui să aibă asigurat loc suficient în clase, amfiteatre, laboratoare sau săli de seminar. Sunt necesare calcule de suprafețe, design de mobilier adecvat, reamenajări. Bineînțeles, toate acestea înseamnă un anumit comportament nou, educat, asumat și controlat. Se va pune accent pe camerele video, supravegherea și noul delict de nerespectare a distanței, care va trebui asimilat în regulamente și sancționat rezonabil. Spațiul nu poate fi niciodată suficient fără disciplina utilizatorilor, iar aceasta nu poate fi respectată fără reguli clare transmise, înțelese, acceptate și controlate, rezonabil. Seamănă cu procesul restrângerii și eliminării fumatului din spațiile interioare și apoi și din cele exterioare. Acasă, totul depinde de noi, dar cred că ne vom mai gândi mult mai bine de câte camere avem de fapt nevoie pentru a locui împreună și cum vor fi acestea mobilate.

Cum vor fi construcțiile noi?

Aici discuția comportă mai multe aspecte: normativul, cererea și oferta. Normele sunt foarte importante pentru că cele mai multe investiții se fac cu atenție la respectarea condițiilor minime impuse, pentru a fi eficiente economic. Efortul de schimbare a normativelor este

■ **Parcările pentru vizitatori și clienți ar putea să beneficieze de un regim special, să fie mai mult dedicate acestora decât personalului angajat și să apară aplicații pentru telefoane prin care să facem check-in și să ne așteptăm numărul de ordine, pentru a intra, stând în vehicul, ascultând muzică sau consultând stocul de produse al furnizorului pe care îl vom vizita în curând.**

foarte important, dar am rezerve mari asupra capacității de realizare a acestora într-o manieră coordonată, interdisciplinară, profesionistă și rapidă. Este o problemă guvernamentală, dar fără o colaborare cu capacitățile profesionale externe ministerelor mă îndoiesc că poate fi abordată eficient. Universitățile ar trebui să aibă contribuția lor, pentru că au capacități de cercetare și relaționare interdisciplinară. La fel și organizațiile profesionale, care pot face consultări ale specialiștilor rapide și oferi reacții și, eventual, identifica probleme. Dacă ne referim la cerere și ofertă, putem vorbi de nevoia de a ieși din cercul vicios "construim ce se cere – cumpărăm ce se construiește".

Dezvoltatorii imobiliari au condus piața, cu ajutorul finanțării disponibile, Prima casă și creditele bancare, către dominația apartamentului cu două camere și a garsonierelor, cu regim mediu și mare de înălțime, densități cât mai mari și noduri de circulație cât mai puține. Tipologiile rezultate sunt de multe ori mai puțin confortabile decât partiurile de dinainte de schimbarea regimului din 1989, dar sunt acceptate de cumpărători datorită mutațiilor care s-au petrecut în viața acestora, migrației spre urban, dinamicii familiale și posibilităților financiare. Aceste apartamente mici sunt o adevărată capcană socială. Riscul ca cineva care se mută singur în propria locuință de două camere sau mai rău, cu o singură cameră care se numește atractiv "studio" în loc de garsonieră, adică spațiu pentru un celibatar, să treacă la cuplu și apoi la a avea copii în același spațiu, e mare. Gândiți-vă doar câte cazuri cunoașteți.

Locurile de muncă se vor putea gândi cu mai mare atenție la oameni. În producție, acolo unde informatizarea și robotizarea a început de mult, evoluția este firească. În clădirile publice însă, unde lipsesc precedentele de valoare și unde procedurile de achiziții publice sunt afectate de lipsa de experiență și inevitabila rezistență la schimbare a administratorului public, care respectă legea, cu fața la trecut și spatele la viitor, mă îndoiesc că vom asista prea repede la ceva spectaculos. Abia ce s-au desființat oribilele holuri cu ghișee, care împărțeau lumea în noi și ei și constatăm că acestea îi protejează pe ei mai mult. Participarea publicului la ședințele publice se va muta mai mult în internet, sau va rămâne acolo. Poate că și jurnaliștii vor fi expediți în virtual, de acolo de unde fizic nu au loc.

Cum va fi afectat orașul?

Cred că orașul va încetini, acolo unde avea viteză foarte mare, prea mare. Devine evidentă necesitatea sincronizării componentei private a investițiilor cu cea publică.

Nu mai este acceptabilă construcția de locuințe și, mai ales, darea lor în folosință acolo unde nu există infrastructura corespunzătoare funcționării lor și dotările publice de proximitate necesare, iar statul și administrațiile publice nu au putut și nu vor putea ține pasul cu dezvoltările private.

Care este soluția? O planificare mult mai clară a zonelor de dezvoltare și a bugetelor pentru acestea, care să presupună că în fiecare perioadă, an, mandat, fondurile publice merg

■ **Dezvoltatorii imobiliari au condus piața, cu ajutorul finanțărilor disponibile, Prima casă și creditele bancare, către dominația apartamentului cu două camere și a garsonierelor, cu regim mediu și mare de înălțime, densități cât mai mari și noduri de circulație cât mai puține. Tipologiile rezultate sunt de multe ori mai puțin confortabile decât partiurile de dinainte de schimbarea regimului din 1989. Aceste apartamente mici sunt o adevărată capcană socială.**

doar în zone precizate, pentru a conduce la rezultate complete. Greu de făcut, necesită decizie politică și poate genera nemulțumiri sau chiar corupție, dar așa ceva ar trebui asumat și justificat.

Cealaltă posibilitate este încărcarea investitorului privat cu sarcina investițiilor în

■ **Angajații nu vor mai fi înghesuiți în spații prea mici, pentru a economisi chiria. Studenții nu vor mai suprapopula camerele de cămin, iar elevii și studenții vor trebui să aibă asigurat loc suficient în clase, amfiteatre, laboratoare sau săli de seminar. Sunt necesare calcule de suprafețe, design de mobilier adecvat, reamenajări.**

infrastructură și dotări publice, dar cu recuperarea acestor investiții, într-o formulă rezonabilă, altfel, dispare motivația investiției, odată cu profitabilitatea.

Cel mai afectat va fi utilizatorul final, prin creșterea prețurilor, e știut.

Mobilitatea urbană va fi puternic supusă unor presiuni la care îi va fi greu să răspundă. Cum faci ca pe un peron de așteptare să nu intre mai mulți oameni decât câți încap acolo, dacă e ora de vârf? Cum va fi dacă pentru un zbor cu avionul în România, care nu depășește o oră indiferent de rută, trebuie să petreci 3 ore în aeroport la plecare, în condiții confortabile? Și cât va costa acest zbor dacă vom ocupa mult mai puține locuri în aeronave? La ce oră vor fi programate zborurile, ca să evităm suprapunerile. Valabil și în gări și autogări.

De cine depinde transformarea către o nouă normalitate, mai bună?

Primul răspuns este intuibil, de noi toți. Va depinde de discernământul nostru, planificare, adaptare și mai ales contribuții.

Noi arhitecții, împreună cu toți ceilalți din sectorul construcțiilor, simțim că urmează o perioadă în care vom fi provocați serios să ne aducem creativ contribuția la aceste schimbări, către o nouă normalitate.

Aceasta înseamnă mai mult efort, dar și o recompensă rezonabilă, mai bună, pe măsura contribuției. Probabil că cei mai mulți acceptăm și chiar ne bucurăm de aceste provocări, dar sigur nu toți. ■

